

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

OPETTAJAN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISOHJELMA

MAAILMAN OSAAVIMMMAT OPETTAJAT

Suomessa on osaavat opettajat. Opettajankoulutus on korkeatasoista ja houkuttelevaa. Tästä voimme olla ylpeitä.

Tulevaisuuden haasteet ja yhteiskunnan nopeat muutokset ovat kuitenkin asettaneet osaavat opettajat sekä opettajankoulutuksen uusien haasteiden eteen.

Näihin haasteisiin vastaa opettajankoulutuksen kehittämisohjelma. Ohjelma linjaa ne tavoitteet ja toimenpiteet, joiden avulla suomalainen opettajankoulutus säilyy vahvana, vetovoimaisena ja kansainvälisesti arvostettuna.

Opettajankoulutuksen ja opettajien arvostus sekä uutta luova opettajuus ovat tärkeitä Suomen tulevaisuudelle.

#opettajankoulutusfoorumi

TAVOITTEET

Suomalaiset opettajat ovat tulevaisuuteen tähtääviä, laaja-alaisia ja uutta luovia asiantuntijoita, jotka hyödyntävät monipuolisesti uusia oppimisympäristöjä. He kehittävät jatkuvasti omaa osaamistaan ja työyhteisöään.

Opettajilla on syvällistä oman alan osaamista, pedagogista taitavuutta ja arvo-osaamista. Opettajat ovat rohkeita kehittämään ja kokeilemaan. Heillä on kyky ottaa käyttöön uusia opetuksen innovaatioita ja taito muuttaa omaa toimintaansa.

Opettajat käyttävät tuoreimpia tutkimuksia ja arviointeja kehittääkseen itseään, työyhteisöään ja oppilaitostaan.

Opettajien työtä tukee laaja verkosto, josta opettajat voivat hakea apua ja jossa he voivat jakaa ja yhdistää osaamistaan kansallisesti ja kansainvälisesti.

VISIO: LUOMME YHDESSÄ PARASTA OSAAMISTA MAAILMAAN

Oppilaitosten toimintaympäristössä on tapahtunut paljon merkittäviä muutoksia, jotka sekä vaativat että kannustavat kehittämään opettajankoulutusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti tammikuussa 2016 Opettajankoulutusfoorumin uudistamaan opettajien perus-, perehdyttämisen- ja täydennyskoulutusta. Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman työstämiseen on osallistunut lähes 100 Opettajankoulutusfoorumin ja sen jaosten jäsentä ja asiantuntijaa. Verkkoavoriihen kautta kehittämisohjelman laadintaan osallistui lisäksi lähes kaksituhatta koulutusalan asiantuntijaa, opiskelijaa ja opettajaa.

Kehittämisohjelman laatimisessa hyödynnettiin foorumin ja aivoriihen tuloksia, asiantuntijoiden kuulemisia sekä ajan-kohtaista opettaja- ja opettajankoulutustutkimusta.

Kehittämisohjelma vastaa seuraaviin kysymyksiin: Millaista koulutusta ja osaamista tulevaisuudessa tarvitaan ja miten sitä opitaan? Miten muutos vaikuttaa opettajankoulutukseen? Mikä on opettajuuden yhteinen ydin? Mikä yhdistää kaikkia opettajia yli ikäkausien, koulutusasteiden ja oppiainerajojen?

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman strategiset linjaukset määrittävät suunnan suomalaiselle opettajankoulutukselle ja uranaikaiselle osaamisen kehittämiselle. Linjaukset koskevat kaikkia opettajia – lastentarhan-, luokan-, aineen- ja erityisopettajia, opinto-ohjaajia sekä ammatillisen, aikuiskoulutuksen, korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön opettajia.

**VIEREISET STRATEGISET LINJAUKSET MÄÄRITTÄVÄT
SUUNNAN OPETTAJANKOULUTUKSEN KEHITTÄMISELLE:**

1. OPETTAJAN OSAAMINEN KOKONAISUUDEKSI

Opettajan osaaminen kootaan suunnitelmalliseksi kokonaisuudeksi uudistamalla opettajankoulutuksen rakenteita, tavoitteita ja toimintatapoja.

Osaamisen kehittämistä johdetaan tavoitteellisesti kehittämissuunnitelmia hyödyntämällä.

• **OPETTAJANKOULUTUKSEN** toimijat uudistavat yhteistyössä opettajankoulutuksen rakenteita, tavoitteita ja toimintatapoja. Opettajan osaamisen kehittämistä tukeva toiminta muodostaa tarvelähtöisen ja tavoitteellisen kokonaisuuden. Kokonaisuuteen kuuluvat valinnat, perus- ja perehdyttämiskoulutus sekä uranaikainen ammatillisen osaamisen kehittäminen ja oppiminen.

• **OPETTAJANKOULUTTAJAT** kiteyttävät yhteistyössä opettajien yhteisen pedagogisen osaamisen varhaiskasvatuksesta, perus- ja lukio-opetuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta – aina aikuiskoulutukseen, vapaaseen sivistystyöhön ja korkeakoulu-opetukseen. Ainekohtainen ja erityinen ammatillinen ja muu tarvittava osaaminen määritellään alakohtaisesti.

• **KORKEAKOULUISSA** opettavat ja kaikki ammatilliset opettajat vahvistavat pedagogista osaamistaan. Vapaan sivistystyön opettajien pedagogista pätevyitymistä edistetään.

• **MENTOROINTI** ja vertaistukimallit vakiinnutetaan systemaattiseksi osaksi opettajankoulutuksen kokonaisuutta.

• **OPETTAJAKSI** opiskelevat rakentavat jatkuvan oppimisen polkuja opiskeluaikana. Opettajaksi opiskelevat ovat mukana oman koulutuksensa kehittämässä ja uudistamisessa kaikilla tasoilla.

• **OSAAMISEN** johtaminen on tavoitteellista. Korkeakoulut ja oppilaitokset laativat yhteistyössä henkilöstönsä kanssa osaamisen kehittymissuunnitelmat. Suunnitelmat perustuvat koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten visioon, tarpeisiin ja osaamisen arvioon.

2. ENNAKOINNILLA JA VALINNOILLA VETOVOIMAA

Parhaat tulevaisuuden opettajat saadaan onnistuneilla opiskelijavalinnoilla.

Opettajatarpeen ja opettajien osaamistarpeiden ennakoinnista huolehditaan.

Opettajankoulutuksen vetovoima varmistetaan innostavalla ja ajankohtaisella koulutuksella.

• **KORKEAKOULUT** kehittävät yhteistyössä opettajankoulutuksen opiskelijavalintoja. Opettajankoulutukseen valitaan opiskelijat, joilla on parhaat mahdolliset valmiudet kehittyä ja toimia uutta luovina opettajina. Opettajaksi hakevan soveltuvuus alalle huomioidaan opiskelijavalinnoissa.

• **OPETTAJANKOULUTUSTA** järjestävät tahot tunnustavat opettajaopiskelijoiden aiemmin hankitun osaamisen ja hyväksyvät opintojaksoja osaamisen perusteella. Korkeakoulut kehittävät yhdessä uusia osaamisen arviointitapoja.

• **POISTETAAN** sekä opettajien joustavan liikkumisen että kaksoiskelpoisuuden opiskelun rakenteellisia esteitä. Pedagogisia opintoja kehitetään niin, että ne antavat valmiudet kaikille koulutustasoille.

• **OPETTAJANKOULUTUS** lisää maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kouluttautumismahdollisuuksia. Opettajankoulutusta järjestävät tahot edesauttavat ulkomailla opettajankoulutuksen suorittaneiden pätevyitymistä järjestämällä Opetushallituksen tunnustamispäätösten mukaisia kelpoisuuskokeita ja täydentäviä opintoja. Opettajan koulutuksen kulttuurista moninaisuutta vahvistetaan.

• **OPETTAJAN** kelpoisuuden tuottavat opinnot ovat opiskelijalle maksuttomat.

• **OPISKELIJOILLE** varmistetaan mahdollisuus hakeutua erillisiin pedagogisiin opintoihin maisterin tutkinnon jälkeen. Pedagogiset opinnot integroidaan koulutusohjelmissa oleviin opintojaksoihin.

• **AMMATILLISET** opettajankoulutukset päivittävät yhteistyössä opettajien pedagogisen koulutuksen opetussuunnitelmat. Varmistetaan ammatillisen koulutuksen reformin ja muiden uudistusten yhteydessä opettajien osaaminen uuden järjestelmän mukaiseksi.

• **OPETTAJANKOULUTUKSET** uudistavat uranaikaisen osaamisen kehittämisen tarjonnan ja arvioijakoulutukset vastaamaan muuttuneita käytänteitä. Muutoksissa turvataan opettajille mahdollisuus osaamisensa ajantasaistamiseen.

• **VARMISTETAAN** kelpoisten opettajien saatavuus kaikilla koulutusasteilla ja koko maassa. Ennakoidaan opettajatarpeita ja opettajien osaamis- ja koulutustarpeita opettajatilanteen säännöllisellä seurannalla. Opettajakoulutuksen koulutusmäärien on seurattava opettajatarpeita ja maassa tarvittavaa osaamista. Koulutus kohdennetaan eri opetusaloille todellisen opettajatarpeen mukaan.

3. OPETTAJAT UUTTA LUOVIKSI OSAAJIKSI JA OPPIJAT KESKIOÖN

Opettajakoulutuksen ohjelmia, oppimisympäristöjä ja työtapoja kehitetään vahvistamaan uutta luovan asiantuntijuuden kehittämistä. Opettajakoulutuksen ja oppilaitosten työtavoissa korostetaan oppijälähtöisyyttä, tutkimusperustaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

• **OPETTAJANKOULUTUSTEN** ja oppilaitosten työtavat perustuvat vahvasti tutkimukseen. Työtavat ovat oppijälähtöisiä, yhteisöllisiä ja tukevat moninaisten oppijoiden tarpeita.

• **OPETTAJANKOULUTTAJAT** kehittävät opettajakoulutuksen ohjelmia, oppimisympäristöjä ja työtapoja niin, että opiskelijat omaksuvat laaja-alaisen perusosaamisen, uutta luovaa asiantuntijuutta ja saavat valmiuksia oman osaamisen ja oppilaitoksen kehittämiseen.

• **OPETTAJANKOULUTUS** ja oppilaitokset uudistavat arviointia oppimista tukeväksi.

• **OPETTAJANKOULUTUS** ja oppilaitokset vahvistavat yhteissuunnittelua ja tiimiopettajuutta eri tieteiden välisessä yhteistyössä. Opettajan työtä kehitetään oppijan oppimisprosessia ohjaavaan ja yhteisölliseen suuntaan.

• **OPETTAJANKOULUTUS**, oppilaitokset, koulutuksen järjestäjät ja sidosryhmät luovat fyysisiä, digitaalisia ja sosiaalisia oppimisen ympäristöjä. Opettajakoulutus ja koulutuksen järjestäjät vahvistavat erilaisten oppimisympäristöjen pedagogiseen hyödyntämiseen liittyvää osaamista.

• **OPISKELIJAT**, opetushenkilöstö, opettajakouluttajat ja työelämän edustajat kehittävät verkostoissa työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja ohjaamisen malleja ja menetelmiä.

4. OPETTAJANKOULUTUS VAHVAKSI YHTEISTYÖLLÄ

Opettajakoulutusta vahvistetaan tiivistämällä yhteistyötä, verkostoitumalla ja rakentamalla yhdessä tekemisen kulttuuria. Erilaisia vertaistuen ja yhteistyön malleja hyödynnetään entistä tehokkaammin.

• **OPETTAJANKOULUTUS**, koulutuksen järjestäjät ja ainelaitokset edistävät yhteistyössä opettajakoulutuksen yhteisöllisyyttä, verkostoitumista ja oppiaine-, koulutus- ja tieteenalarajat ylittävää toimintaa. Toimijat rakentavat suunnitelmallisesti yhdessä tekemisen kulttuuria, opettajakoulutuksen yhteistyömalleja ja toimivia käytäntöjä.

• **OPETTAJANKOULUTUS** ja koulutuksen järjestäjät kehittävät opettajien osaamisen

kehittämisen tavoitteita ja toteutuksia verkostomaisesti. Vahvistetaan moniammatillista työelämäyhteistyötä verkostoitumalla alueellisesti, kansallisesti, globaalisti ja kulttuurienvälisesti.

• **OPPILAITOKSET** ja opettajakoulutusyksiköt hyödyntävät opetuksessa ja osaamisen kehittämisessä vertaistukijärjestelmiä, kuten tutoropettaja- ja mentorointimalleja sekä vahvistavat opettajaverkostoja ja työelämäyhteistyötä. Ammatillisen osaamisen kehittäminen tapahtuu yhteistyössä työpaikkojen kanssa. Opiskelijoille tarjotaan kokemuksia moniammatillisesta verkostotyöskentelystä ja yhteisöllisestä oppivasta organisaatiosta.

• **KOULUTUKSEN** järjestäjät mahdollistavat alueellisella tai muulla koordinoitulla verkostoyhteistyöllä opetushenkilöstön ammatillisen osaamisen kehittymisen niin, että koulutuspalvelut ovat tasa-arvoisesti saavutettavissa, rakenteiltaan tarkoituksenmukaisia ja oikein mitoitettuja.

• **OPETTAJANKOULUTUSFOORUMI** vakiinutetaan opettajien ja opettajakouluttajien yhteiseksi pysyväksi yhteistyön ja osaamisen yhdistämisen toimintamalliksi.

5. OSAAVALLA JOHTAMISELLA OPPILAITOS OPPIVAKSI JA KEHITTYVÄKSI YHTEISÖKSI

Oppilaitosten strategista johtamista ja johtamisjärjestelmiä vahvistetaan kehittämällä johtamisen koulutuksia.

Varmistetaan, että opettajankoulutus antaa opettajille valmiudet ottaa vastuuta ja osallistua johtamisprosesseihin.

- **OPETUSALAN** johtajien laaja-alaista johtamisosaamista kehitetään vahvistamalla oppilaitosten johtamisen koulutusta ja opettajankoulutuksen suunnitelmallisuutta. Opettajankoulutuksella on tässä merkittävä rooli muiden johtamiskoulutusten rinnalla.

- **KOULUTUKSEN** järjestäjät ja oppilaitosten johtajat vahvistavat omia ammatillisia verkostojaan ja ottavat vertaistukimallit ja mentorointitoiminnan käyttöön osaamisen kehittämisessä. Vahvistetaan osallistavaa ja tiimijohtamista sekä oppilaitosten lähiesimiesten taitoja. Samalla edistetään opettajien ammatillista osaamista, asiantuntijuuden kehittymistä ja hyvinvointia.

- **KOULUTUKSEN** järjestäjät kehittävät kunnan, alueen tai verkostojensa oppilaitosten johtamista yhdessä niin, että johtajilla on aikaa johtaa ja myös kehittää pitkäkestoisesti omaa osaamistaan.

- **OPETTAJIEN** perus- ja perehdyttämiskoulutukseen sisällytetään riittävästi tietoa oppilaitoksista, opetushallinnosta sekä opettajan työtä koskevista säädöksistä ja periaatteista. Opettaja on yhteiskunnallinen toimija, joka näkee itsensä osallisena koulutuksen suuriin strategisiin linjoihin. Opettaja on oman oppilaitoksen tasolla valmis vastuunottoon ja tarvittaessa osallistumaan johtamisen prosesseihin.

6. VAHVISTETAAN OPETTAJANKOULUTUKSEN TUTKIMUSPERUSTAISUUTTA

Vahvistetaan uusimman opetuksen ja oppimisen tutkimustiedon hyödyntämistä opettajankoulutuksessa. Kehitetään opettajankoulutusta niin, että opettaja-opiskelijat oppivat tutkivan ja uutta luovan otteen opettajan työhön.

- **OPETTAJANKOULUTUKSEN** ohjelmat ja toimintatavat perustuvat kasvatus-tieteiden ja muiden keskeisten tiedonalojen tutkimukseen. Koulutus tukee opettajan ammatti-identiteetin kehittymistä tutkimukselliseen suuntaan.

- **OPETTAJANKOULUTUS** kouluttaa pedagogisesti taitavia, omaa työtään tutkivia ja kehittäviä kasvattajia ja opettajia. Opettajat soveltavat työssään ajankohtaista tieteellistä tutkimusta. Opettajat ja opettajankouluttajat osallistuvat kansallisiin ja kansainvälisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

- **KORKEAKOULUT** vahvistavat opettajankoulutuksen valintojen, perehdyttämävaiheen ja täydennyskoulutuksen ja opettajien osaamisen kehittämisen tutkimusta.

- **KORKEAKOULUT** tukevat opettajankouluttajien tutkimuksellista osaamista ja innostusta sekä keskinäisten tutkimusverkostojen toimintaa.

Tutustu strategian käytännön esimerkkeihin verkkosivuilla

HAASTEET

Tutkimustulosten ja uusien pedagogisten käytänteiden siirtyminen kaikkiin opettajankoulutuksiin ja oppilaitoksiin.

Opettajien valmius moninaisten oppilaitosten opettamiseen. Lasten ja nuorten osaaminen on heikentynyt, tyttöjen ja poikien väliset osaamiserot ovat lisääntyneet ja oppilaitosten väliset erot ovat kasvaneet.

Oppilaitoksen ymmärtäminen laajasti oppivana organisaationa ja yhteisöllisenä toimintaympäristönä.

Tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus liian vähäistä opettajien osaamisen kehittämisessä peruskoulutuksen jälkeen.

Alueelliset erot opettajien osaamisen kehittämisessä.

WWW.MINEDU.FI/
OSAAMINENJAKOULUTUS/
PERUSKOULUUUDISTUS/
OPETTAJANKOULUTUS-
FOORUMI

SUOMEN MENESTYS PERUSTUU OSAAMISEEN

Maailmassa, jossa varmaa on vain muutos, on osaamisen merkitys entistäkin suurempi.

Pääministeri Sipilän strategisen hallitusohjelman osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeiden tavoitteena on uudistaa suomalaista koulutusta päiväkodista korkeakouluun. Yhteisenä tavoitteena on nostaa osaamisen tasoa, lisätä tasa-arvoa sekä vähentää opintojen keskeyttämistä ja syrjäytyneiden nuorten määrää.

Opiskeluaikana kerran hankittu osaaminen ei riitä koolle opettajan työn jatkuvasti muuttuessa. Opettajien valmiudet, oma halu ja mahdollisuudet yhdessä tekemiseen, verkottumiseen, oman osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja oppimiseen ovat avain muutokseen. Keskeistä on joustavuus ja taito soveltaa omaa osaamistaan muuttuvaan ja uudistuvaan toimintaympäristöön.

Tavoitteena on, että oppijat, opettajat ja oppilaitosten johtajat kehittävät osaamistaan yhdessä oppivissa yhteisöissä. Oppiminen, opettaminen ja johtaminen tapahtuvat yhä vahvemmin tiimeissä. Samalla korostuvat kunkin yksilön vahvuuksien löytäminen. Pedagogiikkaa uudistetaan yhdessä kokeillen ja innovoien.

Opettajankoulutus on kokonaisuus, johon kuuluvat opettajatarpeen ennakkointi, valinnat, opettajien perus-

perehdyttämis- ja täydennyskoulutus ja uranaikaisen osaamisen tuki. Sirpaleisilla täydennyskoulutusmalleilla ei saada aikaan tavoiteltavaa muutosta. Opettajien ammatillista kehittymistä tukevan toiminnan tulee olla johdettua, vaikuttavaa, suunnitelmallista ja pitkäkestoista. Se aktivoi opettajia yhteistyöhön ja verkottumiseen.

Opettajankoulutuksen kehittämistyössä onnistuminen edellyttää oppilaitosten toimintaympäristöjen ja -kulttuurin uudistamista yhdessä. Kehittämistyön perustana on oppilaitosten osaava, tavoitteellinen ja vuorovaikutteinen johtaminen. Opettajien aktiivisuus verkostoissa ja kumppanuuksissa on keskeistä. Tavoitteena on tehdä opettajien ja oppijoiden oppimisesta innostavaa läpi elämän.

Lisätietoa:

[WWW.MINEDU.FI/
OSAAMINENJAKOULUTUS/
PERUSKOULUUUDISTUS/
OPETTAJANKOULUTUSFOORUMI](http://WWW.MINEDU.FI/OSAAMINENJAKOULUTUS/PERUSKOULUUUDISTUS/OPETTAJANKOULUTUSFOORUMI)

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

**HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE**